

Bruxelles, den 5. december 2025
(OR. en)

16065/25

JAI 1806
FREMP 366

FØLGESKRIVELSE

fra: Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen

Komm. dok. nr.: COM(2025) 751 final

Vedr.: MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET
Årsberetning for 2025 om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder
Status over gennemførelsen af strategien til styrkelse af anvendelsen af chartret om grundlæggende rettigheder i EU

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2025) 751 final.

Bilag: COM(2025) 751 final

Bruxelles, den 5.12.2025
COM(2025) 751 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Årsberetning for 2025 om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder

**Status over gennemførelsen af strategien til styrkelse af anvendelsen af chartret om
grundlæggende rettigheder i EU**

Årsberetning for 2025 om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder

Status over gennemførelsen af strategien til styrkelse af anvendelsen af chartret om grundlæggende rettigheder i EU

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	2
2. Sikring af, at medlemsstaterne anvender chartret effektivt.....	4
3. Styrkelse af civilsamfundsorganisationer, rettighedsforkæmpere og retsvæsenets aktører .	11
4. Fremme af anvendelsen af chartret som ledetråd for EU's institutioner	17
5. Styrkelse af borgernes kendskab til deres rettigheder i henhold til chartret.....	20
6. Konklusion	22

1. Indledning

2025 markerer 25-årsdagen for Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder ("chartret")¹. Med chartret, der blev proklameret i Nice den 7. december 2000, forankres de grundlæggende rettigheder for alle i Den Europæiske Union. Desuden bekræftes og samles borgerlige og politiske rettigheder samt økonomiske og sociale rettigheder, og de indføres i en EU-kontekst. Med chartret fremhæves de grundlæggende rettigheders rolle som Den Europæiske Unions grundlæggende værdier, som både EU-institutionerne og EU-medlemsstaterne skal respektere, når de anvender EU-retten.

I 2020 fremlagde Europa-Kommissionen sin **Strategi til styrkelse af anvendelsen af chartret om grundlæggende rettigheder i EU** ("strategien for chartret")², idet den anerkendte behovet for at gøre rettighederne og principperne i chartret til en realitet for alle. I perioden 2020-2030 bygger strategien for chartret på et **effektivt samarbejde** mellem Kommissionen og de interessenter, der er centrale for at styrke gennemførelsen og anvendelsen af de grundlæggende rettigheder – nationale, regionale og lokale myndigheder, civilsamfundet og menneskerettighedsforkæmpere, retsvæsenets aktører og EU-institutionerne. Strategien omhandler også behovet for at informere offentligheden om de grundlæggende rettigheder og de retsmidler, der er til rådighed, hvis der sker krænkelse af de grundlæggende rettigheder.

I de seneste år har der været større fokus på at fremme og beskytte de grundlæggende rettigheder i hele EU. De grundlæggende rettigheder i Chartret – med dets komponenter, der består af menneskelig værdighed, friheder, ligestilling, solidaritet, borgerrettigheder og retfærdighed – er kernen i EU's lovgivning og politikker og afspejler vores fælles engagement i et demokratisk og retfærdigt samfund. I løbet af de første fem år af strategiens gennemførelse er der vedtaget ny EU-lovgivning, der beskytter og fremmer specifikke grundlæggende rettigheder³. Denne lovgivning har præciseret nogle af medlemsstaternes forpligtelser vedrørende grundlæggende rettigheder og givet interessentgrupper, såsom uafhængige organer for grundlæggende rettigheder og civilsamfundet, til opgave at støtte anvendelsen af chartret gennem deres rolle i forbindelse med anvendelsen af den relevante EU-lovgivning.

Ikke desto mindre kan fremskridt med hensyn til beskyttelsen af grundlæggende rettigheder ikke tages for givet⁴. Mekanismer til beskyttelse af disse rettigheder skal til enhver tid forblive funktionsdygtige, og der er behov for en vedvarende indsats på alle niveauer for at sikre og styrke beskyttelsen af rettighederne i chartret.

Hvornår finder chartret anvendelse?

¹ Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (EUT C 326 af 26.10.2012, s. 391).

² [COM\(2020\) 711 final](#).

³ Herunder [forordningen om digitale tjenester](#), [den europæiske forordning om mediefrihed](#), [direktiverne om ligebehandlingsorganer](#), [direktivet om bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet](#), [direktivet om længennemsigthed](#), [forslag til revision af direktivet om ofres rettigheder](#) samt [forslag til omarbejdning af direktivet om materiale, der viser seksuelt misbrug af børn](#).

⁴ Se rapporten om retsstatssituationen 2025, [COM\(2025\) 900 final](#), s. 1, og [Rapport om grundlæggende rettigheder 2025](#), s. 21.

Med Lissabontraktatens ikrafttræden i 2009 fik chartret samme juridiske værdi som traktaterne⁵, dvs. den EU-ret, som EU's lovgivning og politikker er baseret på. EU's institutioner, organer, kontorer og agenturer skal overholde chartret i alle deres aktiviteter, og det samme gælder medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten⁶.

Medlemsstaterne gennemfører EU-retten, når de:

- giver EU-lovgivning virkning ved at vedtage nationale gennemførelsesforanstaltninger
- vedtager love på et område, hvor EU-retten pålægger konkrete forpligtelser, eller giver mulighed for at fravige dem⁷
- vedtager specifikke foranstaltninger, der har til formål at bidrage til opfyldelsen af målet med en EU-retsakt, når den pågældende retsakt bemyndiger hertil
- gennemfører EU's finansieringsprogrammer i overensstemmelse med EU's finansieringsregler.

Dette års beretning om chartret udgør en vigtig mulighed for at gøre status over fremskridtene med gennemførelsen af strategien for chartret. Beretningen indeholder et overblik over de foranstaltninger, der er truffet mellem 2020 og 2025 for at styrke chartrets anvendelse på EU-plan og i medlemsstaterne. I beretningen fremhæves også de resterende udfordringer i denne henseende og identificerer, hvor der er behov for yderligere indsats, foreslår områder, der kan forbedres, og støtter et tættere samarbejde mellem EU-institutionerne, medlemsstaterne og andre interessenter med henblik på anden halvdel af strategiens gennemførelse.

Kommissionen har indsamlet data til denne beretning gennem **forskellige målrettede høringer** og en indkaldelse af feedback⁸. Beretningen bygger på en kvalitativ vurdering af feedback fra høringen, herunder målrettede onlinehøringer med: i) medlemsstaterne⁹, ii) kontaktpunkter for chartret¹⁰, iii) lokale og regionale myndigheder¹¹, iv) det europæiske netværk af nationale menneskerettighedsinstitutioner (ENNHRI), det europæiske netværk for nationale ligestillingsorganer (Equinet), det europæiske netværk af ombudsmænd og deres medlemmer¹², v) dommere og andre aktører inden for retsvæsenet, udbydere af juridisk uddannelse og deres netværk¹³, vi) Kommissionens tjenestegrene samt vii) Den Europæiske Unions Agentur for

⁵ Artikel 6 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU).

⁶ Chartrets artikel 51, stk. 1.

⁷ Hvis medlemsstaterne vedtager love på et område, hvor EU ikke har kompetence, og hvor der ikke findes nogen EU-lovgivning, gennemfører de ikke EU-retten, og chartret finder ikke anvendelse. Mange af de grundlæggende rettigheder, der er nedfældet i chartret, er imidlertid også fastsat i nationale forfatninger og retspraksis samt i den europæiske menneskerettighedskonvention, som alle EU's medlemsstater har tiltrådt.

⁸ [Deltag i debatten – midtvejsevaluering af strategien for chartret.](#)

⁹ Der blev modtaget svar fra 20 deltagende medlemsstater: AT, BE, BG, CY, DK, FI, FR, DE, HU, IE, IT, LU, NL, PL, PT, RO, SK, SI, ES og SE.

¹⁰ Der blev modtaget svar fra 12 deltagende kontaktpunkter for chartret: AT, BE, HR, CY, FI, LV, LT, MT, NL, RO, ES og SE.

¹¹ 51 deltagere.

¹² 23 deltagere.

¹³ 112 deltagere.

Grundlæggende Rettigheder (FRA). Der blev gennemført en onlinehøring af civilsamfundet gennem FRA's platform for grundlæggende rettigheder¹⁴ samt en række høringsmøder¹⁵.

2. Sikring af, at medlemsstaterne anvender chartret effektivt

Medlemsstaterne spiller en central rolle i gennemførelsen og anvendelsen af chartret, idet de nationale myndigheder sikrer, at de grundlæggende rettigheder får fuld virkning, når de gennemfører EU-retten. I strategien for chartret forpligtede Kommissionen sig derfor til **at styrke sit partnerskab med medlemsstaterne for at sikre en effektiv gennemførelse og anvendelse af chartret** ved at forebygge krænkelse af grundlæggende rettigheder, fremme bevidstheden om grundlæggende rettigheder, øge koordineringen og sikre håndhævelse.

2.1. Kontaktpunkter for chartret

For at sikre en effektiv koordinering og et effektivt samarbejde om anvendelsen af chartret har langt de fleste **medlemsstater udpeget et nationalt kontaktpunkt for chartret**¹⁶. Kommissionen har støttet deres arbejde ved at organisere informationsmøder og udveksling af bedste praksis både online og fysisk samt ved at dele opdateringer om chartret. For yderligere at styrke disse bestræbelser vil Kommissionen organisere arbejdet i kontaktpunkterne for chartret som et **netværk under Kommissionen** for regelmæssigt at udveksle oplysninger om gennemførelsen og anvendelsen af chartret.

De nationale forvaltninger er bedst placeret til at afgøre, hvordan kontaktpunkternes opgaver i forbindelse med chartret bør tilrettelægges for effektivt at forbedre koordineringen af de grundlæggende rettigheder i de enkelte nationale sammenhænge¹⁷. Høringerne viser også, at kontaktpunkterne har potentiale til at engagere sig yderligere med organer for grundlæggende rettigheder, civilsamfundet samt lokale og regionale myndigheder¹⁸. Kommissionen **opfordrer derfor medlemsstaterne til at styrke informationsformidlingen, bevidstgørelsen og kapacitetsopbygningen i forbindelse med chartret på nationalt plan, også ved at støtte**

¹⁴ [Civilsamfundet og platformen for grundlæggende rettigheder](#). Der indkom i alt 101 svar. Høringen blev distribueret via FRA's platform for grundlæggende rettigheder. Platformen består af over 1 000 civilsamfundsorganisationer, fagforeninger, trosbaserede organisationer, eksperter, der repræsenterer den akademiske verden og forskningsinstitutioner, og individuelle menneskerettighedsforkæmpere.

¹⁵ Med Rådets Gruppe vedrørende Grundlæggende Rettigheder, Borgerlige Rettigheder og Fri Bevægelighed for Personer, Europa-Parlamentets Udvalg om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender, Det Europæiske Regionsudvalgs underudvalg for Borgerrettigheder, Styreformer og Institutionelle og Eksterne Forbindelser, Ad hoc-gruppen om grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet under Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg samt FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder.

¹⁶ Høring af medlemsstaterne, spørgsmål 2.

¹⁷ Kontaktpunkternes opgaver er varierede og omfatter udveksling af oplysninger og bedste praksis om chartret (92 %), tilvejebringelse eller koordinering af uddannelse i chartret (58 %), bistand til myndighederne med at vurdere lovgivningens og politikernes indvirkning på de grundlæggende rettigheder (25 %), tilrettelæggelse af arrangementer vedrørende chartret, EU-finansieringsrelaterede aktiviteter og rapportering om chartret til Kommissionen og FRA, høring af kontaktpunkter for chartret, spørgsmål 2, høring af medlemsstaterne, spørgsmål 3. De største udfordringer er manglende tid på grund af andre arbejdsopgaver (83 %), det brede omfang af de potentielle opgaver (83 %) og uklar vejledning fra Kommissionen (67 %), høring af kontaktpunkter for chartret, spørgsmål 7, høring af medlemsstaterne, spørgsmål 6.

¹⁸ De fleste af kontaktpunkternes opgaver udføres internt i regeringer (67 %), med EU (33 %), civilsamfundet (25 %) og nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og ombudsmænd (17 %), høring af kontaktpunkter for chartret, spørgsmål 5.

aktiviteterne hos chartrets kontaktpunkter og ved at inddrage civilsamfundet og de nationale menneskerettighedsinstitutioner (NHRI'er) i dette arbejde.

2.2. Fremme af undervisning i anvendelsen af chartret

I strategien for chartret opfordres medlemsstaterne til at fremme anvendelsen af og kendskabet til chartret ved at udvikle **vejledning og uddannelse for nationale, regionale og lokale forvaltninger samt udveksling af bedste praksis**¹⁹ og til at tilskynde til gensidig læring om chartret. Selv om halvdelen af medlemsstaterne har tilrettelagt særlige kurser vedrørende anvendelsen af chartret²⁰, er der behov for mere målrettet uddannelse for at sikre, at relevante myndigheder har tilstrækkeligt kendskab til grundlæggende rettigheder²¹. Kommissionen vil støtte disse bestræbelser yderligere ved at **lancere et program for gensidig læring om chartret for at hjælpe nationale interessenter med at gennemføre og anvende chartret** gennem peer-to-peer-udveksling samt workshopper og tværnational deling af bedste praksis.

FRA har støttet anvendelsen af chartret på nationalt plan gennem dataindsamling og analyse, herunder i sine **rapporter om grundlæggende rettigheder** og sin **Charterpedia**²². For at muliggøre udveksling af bedste praksis om chartret har FRA og Kommissionen siden 2023 organiseret **et årligt CharterXchange-onlinearrangement**, som samler praktikere og andre interesserede deltagere, herunder nationale forvaltninger, for at udveksle erfaringer og drøfte de udfordringer og muligheder, der er forbundet med anvendelsen af chartret²³.

Kommissionen og FRA har **udarbejdet uddannelsesprogrammer og -materiale om chartret** og **vil fortsat øge kendskabet til det eksisterende materiale**, information og værktøjer. Medlemsstaterne opfordres endvidere til at udvikle informations- og uddannelsesmateriale om chartret på deres nationale sprog, også, hvor det er relevant, ved at oversætte FRA's charterværktøjer og tilpasse dem til den nationale kontekst.

2.3. Øget brug af konsekvensanalyser af grundlæggende rettigheder på nationalt plan

I strategien for chartret blev medlemsstaterne yderligere opfordret til **at anvende konsekvensanalyser og lovgivningsmæssige kontrolprocedurer** for at sikre, at initiativer til gennemførelse af EU-retten er i overensstemmelse med chartret²⁴. Nogle medlemsstater har

¹⁹ 16 medlemsstater har delt bedste praksis om anvendelsen af chartret på e-justiceportalen ([Medlemsstaternes bedste praksis vedrørende chartret](#)). 58 % af de medlemsstater, der har svaret, angiver, at de har opdateret portalen (høring af medlemsstaterne, spørgsmål 10), og 23 har givet oplysninger om, hvor der kan søges retsmidler ved krænkelser af de grundlæggende rettigheder ([Nationale domstole og andre udenretslige organer](#)).

²⁰ 53 % af de medlemsstater, der svarede, høring af medlemsstaterne, spørgsmål 9. Da kun 20 medlemsstater deltog i høringen, er resultaterne fortsat vejledende.

²¹ Høring af medlemsstaterne, spørgsmål 25.

²² FRA's bidrag, s. 3-4, der henviser til [Charterpedia](#) og [Rapport om grundlæggende rettigheder 2025](#). [Charterpedia](#) indeholder chartrets artikler, som er tilgængelige på alle EU-sprog, samt retspraksis og juridiske referencer, der er tilgængelige på engelsk og det pågældende lands nationale sprog. [Charterhåndbogen](#), [instruktørmaterialet](#) og [e-læringskurserne](#) er tilgængelige på alle sprog undtagen GA og MT). Se [FRA's materiale og ressourcer om chartret, faktablade om chartret](#).

²³ F.eks. [2. årlige EU CharterXchange](#), [3. årlige EU CharterXchange](#).

²⁴ 79 %, af de medlemsstater, der har svaret, rapporterer, at de anvender konsekvensanalyser og lovgivningsmæssig kontrol for at sikre overholdelse af chartret (høring af medlemsstaterne, spørgsmål 7).

udarbejdet retningslinjer og anvender rådgivende organer og offentlige høringer til at bistå med anvendelsen af chartret, mens ministerier og parlamentariske organer også spiller en central rolle i at føre tilsyn med og kontrollere, om alle nye lovgivningsforslag er i overensstemmelse med chartret²⁵. Samtidig viser FRA's undersøgelser, at analyser af lovgivningsforslags indvirkning på de grundlæggende rettigheder²⁶ ikke udføres systematisk, og at efterfølgende evalueringer er undtagelsen snarere end reglen. Dette tyder på, at der er behov for fortsat at støtte de nationale myndigheder i analysen af de indvirkninger, som national lovgivning, der gennemfører EU-forpligtelser, kan have på de grundlæggende rettigheder, når gennemførelsesforanstaltningerne kan have stor indvirkning på rettighederne i chartret. Kommissionen opfordrer kontaktpunkterne for chartret til at formidle relevante værktøjer og oplysninger til politiske beslutningstagere på nationalt og lokalt plan for at hjælpe dem med at foretage sådanne konsekvensanalyser.

2.4. De lokale og regionale myndigheders rolle

Chartret anvendes af lokale og regionale myndigheder²⁷, og **FRA's ramme for menneskerettighedsbyer**²⁸ anses for nyttig til at hjælpe dem med at udvikle handlingsplaner og netværk baseret på grundlæggende rettigheder²⁹. Der udvikles særlige uddannelsesværktøjer som en del af **RIGHTSCITIES**-projektet³⁰, som er finansieret under **programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier (CERV)**. Siden 2021 har Kommissionen hjulpet lokale og regionale myndigheder med at fremme chartret gennem **venskabsby-indsatsen** under CERV-programmet³¹. Venskabsbyforbindelser skaber muligheder for samarbejde mellem kommuner i forskellige lande, hvilket gør det muligt for lokale myndigheder at tackle fælles udfordringer set gennem chartrets perspektiv. Projekterne har f.eks. fokuseret på ikkeforskelsbehandling, inklusion, demokratisk deltagelse, ligestilling mellem kønnene og rettigheder for personer, der tilhører mindretal.

²⁵ 37 % af de medlemsstater, der har svaret, har udstedt retningslinjer til myndigheder om vurdering af virkningerne for chartret, når de gennemfører og implementerer EU-retten. høring af medlemsstaterne, spørgsmål 7. De nationale parlamenters rolle nævnes af DE, FI, HU, IE og ES. høring af medlemsstaterne, spørgsmål 8. Der er blevet stillet målrettet uddannelse til rådighed for nationale, lokale eller regionale myndigheder i 53 % af disse medlemsstater.

²⁶ Konsekvensanalyser vedrørende menneskerettigheder omfatter 1) forudgående konsekvensanalyser (vurdering af mulige konsekvenser af lovgivningen), 2) juridisk kontrol (vurdering af et lovgivningsforslag i forhold til standarder for grundlæggende rettigheder) samt 3) efterfølgende evalueringer (retrospektive evalueringer af, hvordan lovgivningen har påvirket de grundlæggende rettigheder, efter at den er blevet gennemført), FRA, 2025, "Better legislation: Human rights impact assessments in lawmaking".

²⁷ De adspurgte lokale og regionale myndigheder bruger chartret til at informere politikudformning og beslutningstagning (33 %), i forbindelse med EU-finansiering (33 %) og til at øge bevidstheden (25 %), høring af lokale og regionale myndigheder, spørgsmål 6. De udpeger ligestilling og ikkeforskelsbehandling (80 %), boliger, sundhed, uddannelse, social beskyttelse og støtte til sårbare grupper (59 %), beskyttelse af personoplysninger (49 %) og lokalt demokrati (57 %) som de politikområder, hvor de mest effektivt kan anvende chartret, høring af lokale og regionale myndigheder, spørgsmål 11. 52,94 % af respondenterne var fra Polen, hvilket påvirker fulgyldigheden af denne høring.

²⁸ [Human rights cities in the EU: a framework for reinforcing rights locally](#). Denne ramme er kendt af 41 % af respondenterne.

²⁹ Høring af lokale og regionale myndigheder, spørgsmål 10.

³⁰ [RIGHTSCITIES – Raoul Wallenberg-instituttet for menneskerettigheder og humanitær ret. RIGHTSCITIES– LBI für Grund- und Menschenrechte](#).

³¹ Ud af 400 finansierede projekter mellem 2021 og 2025 henviser ca. 10 % til chartret.

Der er imidlertid behov for yderligere oplysninger om chartrets merværdi i forhold til andre menneskerettighedsinstrumenter, og om hvornår det finder anvendelse på lokalt plan³². Konsultationerne peger på et behov for yderligere praktisk støtte, såsom skræddersyet uddannelse, oplysning og finansiering³³. Kommissionen opfordrer derfor **medlemsstaterne til at hjælpe de lokale og regionale myndigheder med at anvende chartret**, f.eks. ved at bygge videre på de materialer, der er udviklet af RIGHTSCITIES-projektet.

2.5. Forebyggelse, overvågning og håndhævelse

I henhold til EU-retten har de nationale myndigheder hovedansvaret for korrekt anvendelse af EU-retten. De nationale domstole spiller en central rolle i håndhævelsen af chartret ved at anvende og fortolke EU-retten i den nationale retsorden. Ordningen med præjudiciel forelæggelse etablerer en dialogmekanisme mellem Den Europæiske Unions Domstol og de nationale domstole for at sikre, at EU-retten, herunder chartret, fortolkes ensartet.

I strategien for chartret fremhævede Kommissionen betydningen af en løbende **dialog med medlemsstaterne for at forhindre krænkelse af de grundlæggende rettigheder**³⁴. En sådan dialog finder navnlig sted i politikspecifikke arbejdsgrupper³⁵ og gennem gensidige læringsaktiviteter³⁶. Samtidig bekræftede Kommissionen sit tilsagn om at **overvåge anvendelsen af chartret og dertil knyttet EU-lovgivning** og nøje overvåge tilfælde, hvor en medlemsstat udviser systemisk manglende anvendelse af chartret i forbindelse med gennemførelsen af EU-retten³⁷. I de seneste år har Kommissionen indledt traktatbrudsprocedurer³⁸ vedrørende overholdelse af specifikke rettigheder i chartret, f.eks.

³² Høring af de lokale og regionale myndigheder, spørgsmål 15 og 21. 47 % af respondenterne tager ikke initiativer til at øge deres myndigheds anvendelse af chartret, og 33 % er ikke bekendt med sådanne initiativer, høring af lokale og regionale myndigheder, spørgsmål 12.

³³ Høring af de lokale og regionale myndigheder, spørgsmål 21 og 22. 75 % af de adspurgte myndigheder har ikke deltaget i kurser i chartret (spørgsmål 7), og 26 % mener, at de tilgængelige uddannelsesmuligheder er utilstrækkelige eller ved ikke, om de er tilstrækkelige (55 %) (spørgsmål 8).

³⁴ Kommissionen har også givet SOLVIT-centrene uddannelse i grundlæggende rettigheder.

³⁵ F.eks. understøtter gruppen på højt plan vedrørende bekæmpelse af hadefuld tale og hadforbrydelser, der hjælper medlemsstaterne med at gennemføre Rådets rammeafgørelse 2008/913/RIA, den ekspertgruppe, der hjælper medlemsstaterne med at gennemføre direktiv (EU) 2019/1937 om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten, EU-netværket for børns rettigheder, der udgør en platform for dialog om gennemførelsen af EU-strategien for børns rettigheder og Kommissionens henstilling om integrerede børnebeskyttelsessystemer, netværket til forebyggelse af kønsbaseret vold og vold i hjemmet samt Gruppen på Højt Plan vedrørende Ikkeforskelsbehandling, Ligestilling og Mangfoldighed, der støtter indsatsen for at bekæmpe forskelsbehandling og fremme ligestilling og mangfoldighed, og European Equality Law Network, der giver oplysninger om overholdelse af ligestillingsdirektiverne.

³⁶ F.eks. programmet for gensidig læring om ligestilling mellem mænd og kvinder, partnerskabsinitiativer om bekæmpelse af hadefuld tale og hadforbrydelser samt EU-plattformen for børns deltagelse.

³⁷ I overensstemmelse med nærhedsprincippet behandler Kommissionen normalt ikke konkrete sager vedrørende tilsidesættelser af grundlæggende rettigheder, som skal behandles af de nationale myndigheder og domstole i overensstemmelse med de nationale retsmidler. Den vil kun gå ind i sagen, hvis der er noget, der tyder på, at der er tale om bestemmelser eller systematisk praksis, som tilsidesætter forpligtelser, der følger af EU-retten. Jf. også pkt. 5: Styrkelse af borgernes kendskab til deres rettigheder i henhold til chartret.

³⁸ [Traktatbrudssager i EU – Traktatbrudssager, gennemførelse af direktiver og EU Pilot-dialog](#). Se f.eks. [Sag C-204/21](#), Kommissionen mod Polen (dommeres uafhængighed og privatliv), [Sag C-808/21](#), Kommissionen mod Tjekkiet (forsamlings- og foreningsfrihed), [Sag C-769/22](#), Kommissionen mod Ungarn (menneskelig værdighed, beskyttelse af personoplysninger og respekt for privat- og familieliv, ytrings- og informationsfrihed, ikke-forskelsbehandling), [Sag C-92/23](#), Kommissionen mod Ungarn (ret til

retten til effektive retsmidler, beskyttelse af personoplysninger, respekt for privatliv og familieliv, retten til frit at deltage i fredelige forsamlings, foreningsfrihed, ikkeforskelsbehandling på grundlag af nationalitet, køn eller seksuel orientering, respekt for den menneskelige værdighed, ytringsfrihed og mediepluralisme, retten til fortrolighed mellem advokat og klient og uskyldsformodningen.

Siden 2021 har Kommissionen fremlagt **årlige beretninger om anvendelsen af chartret**, hvor der ses på chartrets indvirkning på bestemte politikområder³⁹. Strategien for chartret og de årlige beretninger om anvendelsen af chartret indgår i en bredere indsats på EU-plan for at styrke de grundlæggende værdier, herunder respekt for menneskerettighederne, retsstatsprincippet, demokrati og ligestilling. Dette omfatter også de årlige rapporter om retsstatssituationen⁴⁰, handlingsplanen for europæisk demokrati, pakken om forsvar af demokratiet⁴¹, rapporter om unionsborgerskab⁴², det europæiske demokratiskjold⁴³, strategien for civilsamfundet⁴⁴ og strategier til at imødekomme specifikke rettighedshavergruppers behov⁴⁵.

Ved udarbejdelsen af årsberetningerne om anvendelsen af chartret samarbejder Kommissionen med andre EU-institutioner og -agenturer, navnlig FRA, om at indsamle oplysninger og data til beretningerne og gennemfører brede høringer af interessenter⁴⁶. **Beretningerne om chartret er værdifulde redskaber til at understrege relevansen af grundlæggende rettigheder på tværs af forskellige politikområder**, samtidig med at de også tjener som påmindelser om chartrets brede anvendelsesområde og anvendelighed. Beretningerne anses også for at være nyttige for civilsamfundet og retsvæsenet⁴⁷, da de giver regelmæssige sammenfattende resuméer af relevant EU-lovgivning, vejleder fortalervirksomhed til støtte for grundlæggende rettigheder og generelt understreger anerkendelsen af de eksisterende udfordringer⁴⁸. Interessenter har imidlertid opfordret til at styrke anvendelsen af beretningerne som overvågningsværktøjer, navnlig ved at foreslå, at der fokuseres på at beskytte specifikke rettigheder i chartret, og til at medtage henvisninger til retsafgørelser.

³⁹ at udbyde medietjenester på en radiofrekvens), [Sag C-829/24](#), Kommissionen mod Ungarn (beskyttelse mod udenlandsk politisk indblanding) og [Sag C-57/25](#), Kommissionen mod Estland (effektive retsmidler). [Der er udgivet fire årsberetninger om chartret](#) med fokus på grundlæggende rettigheder i den digitale tidsalder, et velfungerende civilsamfund, effektiv retsbeskyttelse og adgang til domstolsprøvelse samt finansiering af grundlæggende rettigheder.

⁴⁰ [Rapport om retsstatssituationen 2025](#). Overvågningen omfatter også spørgsmål såsom retsvæsenets uafhængighed og den befordrende ramme for civilsamfundets råderum, som er direkte relevante for anvendelsen af de grundlæggende rettigheder.

⁴¹ Herunder [JOIN\(2025\) 791 final](#) og [COM/2025/790 final](#).

⁴² [Rapporter om unionsborgerskab](#).

⁴³ [JOIN/2025/791 final](#).

⁴⁴ [COM/2025/790 final](#).

⁴⁵ Såsom [EU-strategien for børns rettigheder](#). For strategierne for en Union med lige muligheder henvises til fodnote 107.

⁴⁶ Se, hvilke interessenter der er blevet hørt i forbindelse med denne beretning, i kapitel 1.

⁴⁷ Høring af civilsamfundet, spørgsmål 19. 68,32 % af respondenterne er bekendt med beretningerne, høring af retsvæsenets aktører, spørgsmål 19. 72,22 % af respondenterne er bekendt med beretningerne.

⁴⁸ Ifølge ENNHRI har Kommissionens særlige fokus på at indsamle oplysninger fra centrale interessenter til den årlige beretning om chartret øget anerkendelsen af relevansen og behovene hos interessenter på EU-plan. ENNHRI's bidrag til høringerne af de nationale menneskerettighedsinstitutioner, s. 5.

Kommissionen vil undersøge, hvordan beretningerne om chartret kan videreudvikles for at give et mere detaljeret overblik over de vigtigste udviklinger vedrørende anvendelsen af specifikke rettigheder i chartret i relation til det valgte tema, herunder relevante retsafgørelser. Kommissionen vil underbygge sine resultater med relevante dataindikatorer, når de foreligger, fra Eurostat og andre relevante kilder. Den vil foretage en gennemførlighedsundersøgelse for at analysere yderligere muligheder for at styrke overvågningen af de grundlæggende rettigheder i forbindelse med de årlige tematiske beretninger om chartret. Disse aspekter vil også blive drøftet inden for rammerne af den nye civilsamfundsplatform, der vil blive oprettet i 2026⁴⁹.

Høringerne viser, at **opfølgningen på nationalt plan på beretningerne om chartret** fortsat har været begrænset⁵⁰. Derfor **opfordrer Kommissionen medlemsstaterne til at øge deres indsats for at organisere opfølgning på beretningerne om chartret**, navnlig ved at organisere arrangementer med relevante interessentgrupper for at drøfte emnet for årsberetningen i national sammenhæng.

Kommissionen har ligeledes opfordret Europa-Parlamentet og Rådet til at tilrettelægge substansdrøftelser for at følge op på beretningerne om chartret. I 2021 vedtog Rådet **Rådets konklusioner om styrkelse af anvendelsen af chartret**, hvor der gives en detaljeret beskrivelse af de foranstaltninger, som medlemsstaterne kan træffe for at støtte gennemførelsen af strategien⁵¹. Rådet har hvert år opfordret Kommissionen til at forelægge resultaterne af beretningen om chartret for medlemsstaterne og har vedtaget Rådets konklusioner om emnet for beretningen med yderligere henstillinger⁵².

Som led i strategien opfordrede Kommissionen også Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter til at udvikle **interparlamentarisk samarbejde om anvendelsen af chartret**. Den opfordrer igen Europa-Parlamentet til at inddrage de nationale parlamenter i styrkelsen af anvendelsen af chartret, bl.a. ved at organisere **et interparlamentarisk koordineringsmøde om anvendelsen af chartret**. Kommissionen er rede til at støtte dette initiativ.

2.6. Sikring af beskyttelsen af chartrets værdier via EU-midler

EU-finansiering er afgørende for at støtte gennemførelsen af EU's politikker. For at sikre, at gennemførelsen af EU-midler er i overensstemmelse med chartret, omfatter forordningen om

⁴⁹ [COM/2025/790 final](#).

⁵⁰ 37 % af de medlemsstater, der har svaret, oplyser, at de har organiseret opfølgning, høring af medlemsstaterne, spørgsmål 11. Nogle har sendt beretningen til den ansvarlige minister (HU) eller til ministerier og nationale menneskerettighedsinstitutioner (LU, ES) til orientering. I BG har resultaterne dannet grundlag for udviklingen af fremtidige uddannelsesaktiviteter for retsvæsenet. PL og PT har organiseret opfølgingsarrangementer. Se også høring af nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og ombudsmænd, spørgsmål 27.

⁵¹ [Rådets konklusioner om styrkelse af anvendelsen af chartret om grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Union](#).

⁵² [Rådets konklusioner om styrkelse af digitale færdigheder med henblik på at beskytte og håndhæve de grundlæggende rettigheder i den digitale tidsalder, Rådets konklusioner om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder: Betydningen af civilsamfundets råderum for beskyttelse og fremme af grundlæggende rettigheder i EU, Konklusioner om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder: fremme af tillid gennem effektiv retsbeskyttelse og adgang til klage og domstolsprøvelse, Rådets konklusioner om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder: finansiering til fremme, beskyttelse og håndhævelse af grundlæggende rettigheder](#).

fælles bestemmelser⁵³ en horisontal "**grundforudsætning**" for en effektiv anvendelse og gennemførelse af chartret⁵⁴. Den horisontale grundforudsætning kræver, at medlemsstaterne har indført ordninger, der sikrer, at programmer, der støttes af fondene under forordningen om fælles bestemmelser, overholder chartret i alle faser af programmeringen og gennemførelsen. De opfordres til at inddrage civilsamfundsorganisationer, såsom uafhængige organer for grundlæggende rettigheder, i disse ordninger. Medlemsstaterne skal også etablere rapporteringsordninger til overvågningsudvalgene i tilfælde af operationer, som ikke overholder chartret, og klager vedrørende chartret.

Kommissionen vil fortsat overvåge, om den horisontale grundforudsætning for chartret er opfyldt i hele programmeringsperioden, og vil træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre overholdelse, hvor det er relevant⁵⁵. Høringerne viser imidlertid, at der er behov for mere information og vejledning for at hjælpe de nationale og regionale myndigheder, der forvalter EU-midler, med at anvende chartret, f.eks. ved at yde vejledning gennem uddannelsesmoduler, kapacitetsopbygning eller udveksling af bedste praksis⁵⁶. I overensstemmelse med det tilsagn, der er givet i strategien for chartret, er en sådan vejledning blevet offentliggjort i form af en **håndbog, der skal vejlede nationale og regionale myndigheder og organer i at sikre en sammenhængende og effektiv gennemførelse af den horisontale grundforudsætning for chartret**⁵⁷. Kommissionen vil oversætte håndbogen til de officielle EU-sprog for at sikre, at den er tilgængelig for nationale interessenter. Kommissionen vil også undersøge, om der er behov for yderligere foranstaltninger under den næste FFR, såsom kapacitetsopbygningsaktiviteter eller udveksling af bedste praksis.

Kommissionens forslag til den næste FFR indeholder stærke garantier og incitamenter for, at EU-finansieringen vil respektere chartret og retsstatsprincippet⁵⁸. Overholdelse af retsstatsprincippet og chartret er en forudsætning for finansiel støtte. For at få deres nationale og regionale planer godkendt skal medlemsstaterne påvise, at de har passende mekanismer på plads til at sikre overholdelse af retsstatsprincippet og den horisontale grundforudsætning for chartret under hele gennemførelsen af fondene.

3. Styrkelse af civilsamfundsorganisationer, rettighedsforkæmpere og retsvæsenets aktører

3.1. Civilsamfundet

I strategien for chartret fremhæves civilsamfundsorganisationers og

⁵³ [Forordning \(EU\) 2021/1060](#).

⁵⁴ Den horisontale grundforudsætning om en "effektiv anvendelse og gennemførelse af EU's charter om grundlæggende rettigheder" i bilag III til forordningen om fælles bestemmelser. Ud over den horisontale grundforudsætning for chartret indeholder forordningen om fælles bestemmelser horisontale principper i artikel 9, hvorefter det kræves, at Kommissionen og medlemsstaterne respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder chartret i forbindelse med gennemførelsen af fondene.

⁵⁵ Yderligere oplysninger om mekanismerne og procedurerne til overvågning af opfyldelsen af den horisontale grundforudsætning for chartret findes i strategien for chartret, s. 9, og [beretningen om chartret for 2024](#), s. 21.

⁵⁶ Høring af medlemsstaterne, spørgsmål 15 og 16.

⁵⁷ [Håndbog om grundlæggende rettigheder i EU-finansiering](#).

⁵⁸ COM(2025) 46, s. 12.

menneskerettighedsforkæmperes uundværlige bidrag til at sikre, at alle kan nyde godt af de grundlæggende rettigheder. I strategien opfordrede Kommissionen **medlemsstaterne til at fremme et gunstigt og sikkert miljø for civilsamfundsorganisationer** og menneskerettighedsforkæmpere i deres land, også på lokalt plan⁵⁹.

Kommissionen dedikerede **beretningen om chartret for 2022 til et blomstrende civilt råderum**⁶⁰, hvori den beskrev den rolle, som civilsamfundsorganisationer, menneskerettighedsforkæmpere, nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og ombudsmænd spiller i at støtte anvendelsen af chartret, kortlagde de foranstaltninger, der er truffet på EU-plan og nationalt plan for at beskytte, støtte og styrke dem, og identificerede udfordringer, mangler og områder, hvor der kan ske forbedringer i denne henseende. I beretningen blev der noteret en **yderligere indsnævring af civilsamfundets råderum i hele EU**⁶¹, og der blev rapporteret om trusler og chikane af civilsamfundsorganisationer, menneskerettighedsforkæmpere og deres medlemmer⁶².

Som opfølgning på beretningen om chartret for 2022 afholdt Kommissionen en række seminarer om de foranstaltninger, der er nødvendige for yderligere at styrke, beskytte og støtte civilsamfundet, hvilket blev afsluttet med et arrangement på højt plan i november 2023⁶³. En endelig beretning⁶⁴ anbefalede, at medlemsstaterne og EU-institutionerne forpligter sig til at beskytte, fremme og støtte et civilt råderum i EU. Disse konklusioner indgik i **Kommissionens henstilling i 2023 om fremme af borgernes og civilsamfundsorganisationernes engagement og effektive deltagelse i den offentlige politikudformning**⁶⁵. I overensstemmelse med denne henstilling har Kommissionen udviklet værktøjer til at inddrage borgerne i sin politikudformning, navnlig de europæiske borgerpaneler, som kan inspirere nationale og lokale myndigheder til at fastlægge deres egne strategier for borgerinddragelse. I 2024 vedtog Kommissionen også **to direktiver om minimumsstandarder for ligebehandlingsorganers virke** for at forbedre deres effektivitet og sikre deres uafhængighed⁶⁶.

På grundlag af disse initiativer og som reaktion på opfordringer fra civilsamfundet vedtog Kommissionen den 12. november 2025 **EU's strategi for civilsamfundet**⁶⁷. Med strategien indføres en ramme for at fremme engagement med, beskytte, støtte og sikre bæredygtig og gennemsigtig finansiering af civilsamfundsorganisationer på EU-plan og nationalt plan. Kommissionen vil oprette **en civilsamfundsplatform** for at intensivere sit samarbejde med civilsamfundsorganisationer, der arbejder med grundlæggende rettigheder og andre EU-værdibaserede politikker. Kommissionen opfordrer også medlemsstaterne til at **inddrage**

⁵⁹ Medlemsstaterne rapporterer, at de har indført civilsamfundspolitikker og henviser til nationale finansieringsmuligheder og lovgivning, der beskytter forenings- og ytringsfriheden. Høring af medlemsstaterne, spørgsmål 17.

⁶⁰ [COM/2022/716](#), s. 7. Se også [Rapport om retsstatssituationen 2025](#), s. 29.

⁶¹ [Civilsamfundet | Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder](#), [Civic space | OECD](#), [Civicus Civic space monitor](#), [Civic forum](#). Se også [Rapport om retsstatssituationen 2025](#), s. 30.

⁶² [FRA, Protecting civil society – Update 2023](#), s. 3, [COM/2022/716](#), s. 13.

⁶³ [A thriving civic space for upholding fundamental rights in the EU: a framework for future action](#).

⁶⁴ [Final Report – A thriving civic space for upholding fundamental rights in the EU | Europa-Kommissionen](#).

⁶⁵ [Kommissionens henstilling \(EU\) 2023/2836](#).

⁶⁶ [Rådets direktiv \(EU\) 2024/1499](#) og [direktiv \(EU\) 2024/1500](#).

⁶⁷ [COM\(2025\) 790 final](#).

civilsamfundet i charterrelaterede aktiviteter på nationalt plan for at sikre udveksling af oplysninger og gensidig kapacitetsopbygning⁶⁸.

Kommissionen forpligtede sig også til at støtte et gunstigt miljø for civilsamfundet, navnlig gennem **finansiering fra programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier**⁶⁹. Mellem 2022 og 2025 er der ydet over 1,3 mia. EUR til aktører, der bidrager til anvendelsen af de værdier, der er fastsat i artikel 2 TEU og i chartret⁷⁰.

I juli 2025 vedtog Kommissionen sit **forslag til et nyt AgoraEU-finansieringsprogram** for fortsat at finansiere fremme og beskyttelse af grundlæggende rettigheder via indsatsområdet "demokrati, borgere, ligestilling, rettigheder og værdier" ("CERV+") fra 2028 til 2034⁷¹. Under den nye FFR vil Unionen i samarbejde med de nationale budgetter og som supplement til andre indsatser på europæisk og nationalt plan støtte civilsamfundet i at fremme anvendelsen af chartret, herunder gennem det foreslåede AgoraEU-program og programmet for retlige anliggender⁷², når det er vedtaget.

Endelig opfordrede Kommissionen **civilsamfundsnetværk**⁷³ til at styrke deres **kapacitetsopbygning ved at samarbejde om uddannelse i chartret og udveksle praksis** med udgangspunkt i den støtte og de værktøjer, som Kommissionen og FRA har udviklet⁷⁴. Det blev bemærket, at civilsamfundsorganisationer, menneskerettighedsforkæmpere samt nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og ombudsmænd er velegnede til at dele information og hjælpe folk med at få adgang til retsbeskyttelse, når deres grundlæggende rettigheder krænkes⁷⁵. **Effektiv retsbeskyttelse og strategiske retssager kan især bidrage til en effektiv håndhævelse af de grundlæggende rettigheder**, og Kommissionen har finansieret

⁶⁸ Af de adspurgte civilsamfundsorganisationer var 70 % ikke bekendt med tiltag for at styrke civilsamfundet, som de nationale, regionale eller lokale myndigheder havde iværksat. Flere henviste til regeringer, der aktivt intimiderer civilsamfundet. De så generelt en kløft mellem strategier og konkrete tiltag, som deres medlemsstater havde iværksat. Høring af civilsamfundsorganisationer, spørgsmål 8. For oplysninger om nationale politikker til styrkelse af civilsamfundets råderum henvises til [Civic space | OECD](#).

⁶⁹ Se [mere information om programmet, beretningen om chartret for 2024](#), s. 5, [SWD/2025/133](#).

⁷⁰ [Programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier – Resultater – Europa-Kommissionen](#). Yderligere oplysninger om, hvordan EU's finansieringsprogrammer har bidraget til at anvende chartret, findes i [beretningen om chartret for 2024](#). Se også [Rådets konklusioner af 7. marts 2025](#). I forbindelse med årlige CHAR-LITI-indkaldelser af forslag er der ydet finansiering til kapacitetsopbygning og bevidstgørelse om chartret, styrkelse af civilsamfundets råderum, strategiske retssager, bekæmpelse af hadefuld tale og hadforbrydelser samt beskyttelse af whistleblowere, [EU Funding & Tenders Portal](#)). Under indsatsområdet EU-værdier i programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier har Kommissionen støttet europæiske netværk, civilsamfundsorganisationer og tænketanke i anvendelsen af chartret.

⁷¹ Forslag til forordning om oprettelse af "AgoraEU-programmet" for perioden 2028-2034.

⁷² Forslag til forordning om oprettelse af programmet for retlige anliggender for perioden 2028-2034.

⁷³ Der henvises til netværk såsom det europæiske netværk af nationale menneskerettighedsinstitutioner (ENNHRI), det europæiske netværk af ligestillingsorganer (Equinet) og det europæiske netværk af ombudsmænd samt netværk, der imødekommer specifikke grupperes behov.

⁷⁴ Se høring af ENNHRI, det europæiske netværk af ligestillingsorganer (Equinet) og det europæiske netværk af ombudsmænd og deres medlemmer (organer for grundlæggende rettigheder), spørgsmål 10.

⁷⁵ Kun 30 % af organerne for grundlæggende rettigheder rapporterer, at de anvender chartret til at give oplysninger om tilgængelige retsmidler eller støtte til ofre, og 30 % rapporterer, at de anvender chartret i (strategiske) retssager. Høring af organer for grundlæggende rettigheder, spørgsmål 3(d).

flere projekter for at styrke civilsamfundets kapacitet til at føre strategiske retssager på grundlag af chartret⁷⁶.

For yderligere at styrke gennemførelsen af ovennævnte forpligtelser **opfordrer Kommissionen civilsamfundsorganisationer, menneskerettighedsforkæmpere samt nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og ombudsmænd til at styrke deres indsats for at samarbejde og udveksle praksis om chartret**. Den opfordrer desuden disse interessenter samt retsvæsnets aktører og modtagere af EU-midler **til at udveksle retspraksis og anden god praksis om chartret med FRA**⁷⁷ for at støtte opdateringen af Charterpedia-databasen.

3.2. Rollen for nationale menneskerettighedsinstitutioner

Den anden del af strategien for chartret fremhæver **betydningen af stærke og uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioner**. Med brede mandater, der dækker alle grundlæggende rettigheder, spiller de nationale menneskerettighedsinstitutioner en enestående rolle i at sikre, at de grundlæggende rettigheder beskyttes af statslige aktører, og i at skabe forbindelser mellem regeringer og civilsamfundet⁷⁸. I strategien for chartret opfordrede Kommissionen derfor de medlemsstater, der ikke har oprettet en uafhængig national menneskerettighedsinstitution, til at gøre det. Den opfordrede også de øvrige medlemsstater til at sikre, at de nationale menneskerettighedsinstitutioner får de nødvendige redskaber og midler til at overholde FN's Parisprincipper⁷⁹, og til at henvise til chartret i deres mandater. Den noterede sig ENNHRI's rolle med hensyn til at hjælpe medlemsstaterne med at opnå og opretholde A-statusakkreditering for deres nationale menneskerettighedsinstitutioner⁸⁰, navnlig gennem koordinering af kapacitetsopbygning og udveksling af praksis om chartret.

Efter vedtagelsen af strategien for chartret **er yderligere fem nationale menneskerettighedsinstitutioner blevet akkrediteret med A-status** (i Østrig, Cypern, Estland, Slovenien og Sverige)⁸¹, og der er gjort fremskridt hen imod oprettelsen af en akkrediteret national menneskerettighedsinstitution i Tjekkiet og Rumænien⁸². ENNHRI hjælper de udpegede institutioner med at opnå og styrke deres akkreditering gennem teknisk rådgivning og konsultation. Kommissionen overvåger situationen for ombudsmænd, nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og andre uafhængige myndigheder i sine retsstatsrapporter under søjlen om "andre institutionelle spørgsmål i forbindelse med kontrolforanstaltninger".

⁷⁶ Mellem 2022 og 2024 er der blevet tildelt 15 mio. EUR til finansiering af 35 projekter om chartret og strategiske retssager under programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier.

⁷⁷ Via Charter@fra.europa.eu.

⁷⁸ [COM\(2024\) 800](#), s. 32.

⁷⁹ [Principper vedrørende status for nationale institutioner \(Paris-principperne\) | OHCHR, CM/Rec\(2021\)1](#).

⁸⁰ [Nationale menneskerettighedsinstitutioner, der vurderes at overholde FN's Parisprincipper fuldt ud, akkrediteres med A-status](#).

⁸¹ [Medlemskab – Den Globale Alliance af Nationale Menneskerettighedsinstitutioner \(GANHRI\), Vores medlemmer – ENNHRI](#).

⁸² [Høringsbidrag fra ENNHRI](#), s. 9-10.

Efter vedtagelsen af strategien for chartret har **ENNHRI og de nationale menneskerettighedsinstitutioner i stigende grad været involveret i at støtte anvendelsen af chartret**⁸³. ENNHRI organiserer kapacitetsopbygning vedrørende chartret og bidrager sammen med sine medlemmer til at udarbejde lovgivning og politikker, der berører grundlæggende rettigheder og de grundlæggende værdier⁸⁴.

For at støtte deres indsats vil **Kommissionen overveje behovet for yderligere vejledning vedrørende de nationale menneskerettighedsinstitutioners rolle i henhold til EU-retten**, herunder i forbindelse med anvendelsen af chartret, samt hvordan medlemsstaterne kan støtte dem. Kommissionen vil fortsat støtte de nationale menneskerettighedsinstitutioner i anvendelsen af chartret, også gennem finansiering fra programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier 2021-2027 samt det foreslåede AgoraEU-program, når det er vedtaget.

Kommissionen opfordrer endvidere de nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og ombudsmænd til fortsat at støtte anvendelsen af chartret gennem særlige aktiviteter i deres medlemsstater, herunder ved at **give information og rådgivning til enkeltpersoner om grundlæggende rettigheder** samt om retsmidler i tilfælde af krænkelse af de grundlæggende rettigheder.

Der er behov for yderligere indsats for at sikre, at de nationale menneskerettighedsinstitutioner kan støtte chartrets anvendelse i alle medlemsstater⁸⁵. Kommissionen **opfordrer derfor medlemsstaterne til at inddrage de nationale menneskerettighedsinstitutioner i høringsprocesser** for at give dem mulighed for at bidrage meningsfuldt til vurderingen af indvirkningen på de grundlæggende rettigheder ved udarbejdelse af lovgivning og politik på områder, hvor chartret finder anvendelse. Kommissionen **opfordrer også medlemsstaterne til at udvikle bevidstgørelses- og kapacitetsopbygningsinitiativer vedrørende chartret på nationalt, regionalt og lokalt plan** ved at trække på den fælles viden fra de nationale menneskerettighedsinstitutioner, menneskerettighedsforkæmpere, civilsamfundet, lokale og regionale myndigheder samt regeringen.

3.3. Retsvæsenets aktører

⁸³ De nationale menneskerettighedsinstitutioner rapporterer, at chartret giver merværdi ved at styrke juridiske argumenter og fortalervirksomhed og understøtter fortolkningen af EU's retlige standarder. Respondenterne oplyser, at de anvender chartret i forbindelse med rapportering (70 %), uddannelseskurser (61 %), bevidstgørelse om grundlæggende rettigheder (83 %), klagebehandling (61 %), rådgivning af statslige aktører om nye politikker (52 %) og lovudkast (57 %), oplysning om retsmidler eller støtte til ofre (49 %), kampagner (48 %) samt i retssager eller strategiske retssager (30 %). Høring af organer for grundlæggende rettigheder, spørgsmål 3, 4 og 5.

⁸⁴ [Høringsbidrag fra ENNHRI](#), [Handlingsplan om styrkelse af anvendelsen af chartret om grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Union \(2021-2024\)](#), [nationale menneskerettighedsinstitutioners aktiviteter i forbindelse med gennemførelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder](#).

⁸⁵ Med hensyn til udfordringerne i forhold til at bidrage meningsfuldt til udarbejdelsen af lovgivning med indvirkning på grundlæggende rettigheder, henviser respondenterne til manglende adgang til offentlige dokumenter eller oplysninger (9 %), manglende interesse fra myndighedernes side i at samarbejde med disse organer (22 %), mangel på strukturerede koordineringskanaler (30 %), begrænset viden om chartrets relevans (35 %) samt den samlede arbejdsbyrde og prioriteringer (43 %). Høring af organer for grundlæggende rettigheder, spørgsmål 20, [Høringsbidrag fra ENNHRI](#), s. 3.

Dommere og andre af retsvæsnets aktører har en unik rolle i at sikre anvendelsen af de grundlæggende rettigheder. I strategien for chartret forpligtede Kommissionen sig til at finansiere uddannelsesmuligheder i chartret for dommere og andre aktører inden for retsvæsenet under **programmet for retlige anliggender**⁸⁶. I **strategien for uddannelse af retsvæsenets aktører 2021-2024** præciserede Kommissionen, at retsvæsenets aktører bør modtage målrettet uddannelse i chartret, dets anvendelsesområde og de specifikke grundlæggende rettigheder samt dets forhold til national ret og den europæiske menneskerettighedskonvention⁸⁷.

Chartret nævnes i stigende grad af nationale domstole⁸⁸. **Antallet af anmodninger om præjudicielle afgørelser, der henviser til chartret, er steget** årligt fra 2020 og nåede op på 128 anmodninger i 2024⁸⁹. Ifølge de høringer af retsvæsenets aktører, der er gennemført til støtte for denne evaluering, **anses chartret for at tilføre merværdi som en yderligere retlig standard** til forfatningsmæssige bestemmelser og internationale menneskerettighedsforpligtelser, navnlig i migrations- og asylsager og i forbindelse med anvendelsen af EU-lovgivningen om den europæiske arrestordre, databeskyttelse, beskyttelse af børn og beskatning. De adspurgte retsaktører henviser også til anvendelsen af de proceduremæssige rettigheder i chartret (artikel 47-50)⁹⁰. Alligevel rapporterer praktikere om visse vanskeligheder, som de støder på ved afgørelsen af, om chartret finder anvendelse⁹¹.

Uddannelse af retsvæsenets aktører i chartret har endnu ikke nået ud til et større antal af retsvæsnets aktører⁹². De mest almindeligt nævnte årsager til ikke at deltage i en sådan uddannelse er manglende kendskab⁹³ eller utilstrækkelige uddannelsesmuligheder på nationalt plan og EU-plan⁹⁴. **Kommissionen vil fortsat støtte uddannelse i chartret**, også gennem det foreslåede program for retlige anliggender under den nye FFR, når det er vedtaget⁹⁵.

⁸⁶ Finansieringen bestod af aktivitetstilskud (på ca. 4 mio. EUR om året), et driftstilskud til EJTN på ca. 11,2 mio. EUR om året og indkøb (under 1 mio. EUR om året). Ca. 36 % af programmets budget, dvs. ca. 15-16 mio. EUR om året, går til uddannelse af retsvæsenets aktører. Kommissionen støtter også Det Europæiske Retsakademis aktiviteter, som øger bevidstheden blandt medlemmer af retsvæsenet og advokater om anvendelsen af chartret. Chartrets rolle undersøges i de uddannelseskurser, som Det Europæiske Retsakademi tilbyder, herunder hvert år fra 2021 til 2025. Yderligere oplysninger kan findes i [COM/2024/456](#), s. 10.

⁸⁷ [COM/2020/713](#), s. 2.

⁸⁸ FRA, [Rapport om grundlæggende rettigheder 2024](#), s. 122, [Rapport om grundlæggende rettigheder 2023](#), s. 45, og [Rapport om grundlæggende rettigheder 2022](#), s. 37.

⁸⁹ FRA, [Rapport om grundlæggende rettigheder 2025](#), p. 94.

⁹⁰ Høring af retsvæsenets aktører, spørgsmål 16.

⁹¹ De vanskeligheder, som er blevet rejst af de juridiske aktører, der har angivet, at de kun sjældent (23 %) eller aldrig (20 %) anvender chartret, vedrører fastlæggelsen af chartrets anvendelighed i en konkret sag (7,5 %), manglende tid til at kontrollere anvendeligheden (8,5 %) og manglende merværdi sammenlignet med EMRK (3 %). Høring af retsvæsnets aktører, spørgsmål 15 og 17. 73,4 % af respondenterne besvarede ikke disse spørgsmål, hvilket påvirker resultaternes fuldstændighed.

⁹² 29 % af de adspurgte retsaktører oplyser, at de har deltaget i uddannelse i chartret med fysisk fremmøde, og 21 % i onlineundervisning. Høring af retsvæsnets aktører, spørgsmål 4 og 6.

⁹³ 54 %, høring af retsvæsenets aktører, spørgsmål 6 b.

⁹⁴ Henholdsvis 57 % på nationalt plan og 34 % på EU-plan, høring af retsvæsenets aktører, spørgsmål 10. Af de adspurgte uddannelsesorganisationer mener 61 %, at uddannelsesmulighederne er tilstrækkelige på nationalt plan og 89 % på EU-plan.

⁹⁵ [COM\(2025\) 463 final](#), [COM\(2025\)801](#).

Kommissionen opfordrer også **medlemsstaterne til at sikre, at grundlæggende og løbende uddannelse i chartret tilbydes på deres nationale sprog.**

I strategien for chartret forpligtede Kommissionen sig også til at støtte udviklingen af et e-læringsværktøj til dommere. I december 2025 vil Kommissionen offentliggøre "**e-minikurser om EU-retten**", som er korte onlinekurser, der sammenfatter hovedtrækkene i EU-retten om over 40 emner, herunder chartret⁹⁶. I begyndelsen af 2026 vil Kommissionen også offentliggøre **53 gratis onlinelæringskurser om chartret**, der introducerer hver indholdsmæssig artikel og de generelle bestemmelser i chartret i sessioner af 30 minutters varighed. En supplerende skriftlig håndbog vil sammenfatte den relevante retspraksis for hver artikel. Kurserne henvender sig til nationale tjenestemænd og EU-tjenestemænd. Alle ovennævnte kurser vil være offentligt tilgængelige på den europæiske uddannelsesplatform på den europæiske e-justiceportal.

For at sikre tilgængeligheden af oplysninger om chartret opfordrede Kommissionen netværk af dommere og andre **retsaktører til at samarbejde om uddannelse og udveksling af god praksis om anvendelsen af chartret**, med udgangspunkt i støtte og værktøjer fra Kommissionen, Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere (EJTN) og FRA. Bevidstheden om og brugen af disse materialer er dog fortsat lav⁹⁷. Dette afspejler et yderligere behov for praktisk vejledning og oplysninger om retspraksis vedrørende chartret, såsom databaser og faktablade, samt udveksling af bedste praksis om chartrets anvendelse og oversættelse af centralt materiale til nationale sprog⁹⁸. Kommissionen **vil derfor fortsat øge retsaktørers bevidsthed om de eksisterende onlineuddannelsesressourcer** om chartret i samarbejde med FRA, og den opfordrer uddannelsesinstitutioner for retsaktører til at anvende disse ressourcer i deres uddannelsesaktiviteter. Den **opfordrer også medlemsstaterne til at udveksle oplysninger om eksisterende uddannelsesmuligheder om chartret og onlineværktøjer med retsvæsenet**, samtidig med at der sikres behørig respekt for retsvæsenets uafhængighed. Kommissionen vil også øge tilgængeligheden af sine nye onlinekurser om chartret og fortsat give oplysninger om chartret og dets anvendelse på sit websted.

Kommissionen anerkendte, at **digitaliseringen af retsvæsenet** har potentiale til at forbedre domstolenes kapacitet til effektivt at behandle spørgsmål vedrørende grundlæggende rettigheder⁹⁹, og den støtter derfor medlemsstaternes digitaliseringsbestræbelser. Samtidig skal digitaliseringen af retsvæsenet gennemføres på en måde, der sikrer respekt for de grundlæggende rettigheder, også ved at sikre, at der er mulighed for fysiske retssager for parter, der har brug for dem for effektivt at kunne udøve deres grundlæggende rettigheder¹⁰⁰.

4. Fremme af anvendelsen af chartret som ledetråd for EU's institutioner

⁹⁶ Se også "[uddannelsesvideoer for domstole og advokater om Den Europæiske Unions Domstols mission, kompetence og procedure](#)".

⁹⁷ Retsvæsenets aktører rapporterer, at de har anvendt vejledningen om chartret på e-justiceportalen (16 % af respondenterne), Charterpedia (7,5 %), FRA's vejledninger om chartret (13,8 %) og FRA's og Europarådets vejledninger om chartret og EMRK (19,15 %). 59 % af respondenterne har ikke anvendt nogen af de tilgængelige uddannelsesværktøjer, høring af retsvæsenets aktører, spørgsmål 7.

⁹⁸ Høring af retsvæsenets aktører, spørgsmål 11.

⁹⁹ [COM\(2025\)801 final](#), [COM\(2025\)802 final](#), s. 2.

¹⁰⁰ [COM\(2023\) 786 final](#), Effektiv retsbeskyttelse samt adgang til klage og domstolsprøvelse, s. 5.

I strategien for chartret fremhæver Kommissionen, at overholdelse af chartret er af afgørende betydning for EU-lovgivningens bæredygtighed. Den forpligtede sig til at **vurdere, om centrale initiativer, der kunne have stor indflydelse på de grundlæggende rettigheder, var i overensstemmelse med chartret** fra den forberedende fase og gennem hele beslutningsprocessen¹⁰¹.

For bedre at hjælpe EU's personale med at vurdere konsekvenserne for de grundlæggende rettigheder har Kommissionen ajourført **vejledningen til sit personale om anvendelsen af chartret i konsekvensanalyser**¹⁰², og den vil formidle vejledningen som en informationskilde for politiske beslutningstagere på nationalt og lokalt plan, som den har forpligtet sig til i strategien. Ud over de regelmæssige kurser i bedre regulering har Kommissionen udviklet **et særligt kursus om "EU's charter om grundlæggende rettigheder i konsekvensanalyser"** for at undervise EU-personale i anvendelsen af chartret og vejlede dem i at vurdere lovgivningsforslags indvirkning på de grundlæggende rettigheder i overensstemmelse med reglerne om bedre regulering¹⁰³. FRA har også rådgivet EU-institutionerne og medlemsstaterne om vurderingen af konsekvenserne af udkast til lovgivning og politikker for de grundlæggende rettigheder. Kommissionens **onlinekurser om chartret** indeholder råd til EU-personale om, hvordan de kan sikre overholdelse af de grundlæggende rettigheder, når de udarbejder lovgivningsinitiativer.

Kommissionen baserer sig på **input fra interessenter** ved udarbejdelsen af sine initiativer, herunder med hensyn til **integrering af chartret i sine politikker og forslag**¹⁰⁴. Civilsamfundet inddrages også gennem en række decentraliserede former for struktureret dialog og høringer, og det deltager i en lang række af Kommissionens ekspertgrupper. I den nye EU-strategi for civilsamfundet fastlægges der en fælles ramme for at vejlede og styrke Kommissionens engagement med civilsamfundsorganisationer.

Kommissionens **taskforce vedrørende ligestilling**¹⁰⁵ arbejder for at sikre, at ligestillingshensyn integreres i alle initiativer. Taskforcen har udviklet processer til at vejlede Kommissionens personale i at sikre, at EU's politikker, lovgivning og finansieringsprogrammer fremmer ligestilling mellem kvinder og mænd og bekæmper forskelsbehandling. Den har også ydet uddannelse til personalet i integration af ligestillingsaspektet¹⁰⁶. Derudover hjælper

¹⁰¹ Disse tilsagn følger af en løbende indsats for at informere EU-personale om kravene vedrørende grundlæggende rettigheder, se [COM/2010/057](#).

¹⁰² C(2025) 8354. Vejledningen supplerer [værktøj nr. 29 i værktøjskassen til bedre regulering](#) om "grundlæggende rettigheder, herunder fremme af ligestilling". I henhold til værktøj nr. 29 skal alle Kommissionens retsakter og initiativer være i overensstemmelse med chartret.

¹⁰³ Kurset afholdes online fire gange om året. I 2023 og 2024 blev cirka 170 EU-medarbejdere uddannet på otte kurser. De fire kurser i 2025 er i gang.

¹⁰⁴ Herunder gennem portalen [Deltag i debatten – Offentlige høringer og feedback](#) samt målrettede høringer. Portalen er blevet opdateret til ét samlet kontaktpunkt for offentlige høringer, det europæiske borgerinitiativ og en interaktiv debatplatform.

¹⁰⁵ Den består af repræsentanter for Kommissionens tjenestegrene og Tjenesten for EU's Optræden Udadtil, støttet af et sekretariat.

¹⁰⁶ I november 2024 havde taskforcen organiseret 23 træningssessioner for personale i Kommissionen og bidraget til øgede bevidsthedsskabende aktiviteter.

Unionens ligestillingsstrategier med at omsætte ligestilling og ikkeforskelsbehandling til politiske tiltag¹⁰⁷.

Menneskerettighedskonventioner, som EU er part i¹⁰⁸ er desuden retningsgivende for EU-institutionernes anvendelse af chartret, da EU er forpligtet til at overholde deres standarder i sin lovgivning. EU's tiltrædelse styrker således gennemførelsen af chartret på de politikområder, der er omfattet af disse konventioner¹⁰⁹. EU's tiltrædelsesproces til **den europæiske menneskerettighedskonvention** er også fortsat¹¹⁰ med henblik på at sikre, at de grundlæggende rettigheder i EU underkastes yderligere ekstern kontrol.

Kommissionen har med henblik på at udvikle integrationen af chartret i hele EU's lovgivningsproces **også opfordret Europa-Parlamentet og Rådet til at anvende de værktøjer, de har til rådighed**¹¹¹ for at sikre, at chartret anvendes effektivt. Rådets formandskaber har organiseret uddannelse i anvendelsen af chartret for Rådets personale og medlemsstaternes delegationer. I 2024 fokuserede uddannelsen på hver institutions rolle i vurderingen af indvirkningen på de grundlæggende rettigheder ved gennemførelse af konsekvensanalyser. For yderligere at styrke dette arbejde opfordrer **Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet til at organisere udveksling af bedste praksis** for at sikre, at chartret respekteres gennem hele lovgivningscyklussen. Den **opfordrer Rådet til fortsat at øge bevidstheden om sin vejledning om overholdelse af de grundlæggende rettigheder** i Rådets arbejdsgrupper.

¹⁰⁷ [Ligestilling og inklusion: De vigtigste tiltag – Europa-Kommissionen](#). I oktober 2025 vedtog Kommissionen [strategien for ligestilling af LGBTIQ-personer 2026-2030](#). Strategien bygger på den foregående for at fastsætte fælles mål, udstikke retningslinjer og styrke koordineringen. [Køreplanen for kvinders rettigheder](#), der blev vedtaget i marts 2025, indeholder forpligtelser vedrørende ligestilling mellem kvinder og mænd i overensstemmelse med chartrets artikel 23. Strategien for ligestilling mellem kønnene 2026-2030 vil bygge på denne køreplan og indeholde foranstaltninger til fremme af ligestilling mellem kønnene. [EU-handlingsplanen mod racisme 2020-2025](#) vil blive efterfulgt af den nye [EU-strategi for bekæmpelse af racisme 2026-2030](#). I handlingsplanen bekræftes det, at foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling, racisme, fremmedhad og andre former for intolerance hviler på en etableret EU-retlig ramme, herunder ligestilling og ikkeforskelsbehandling som fastsat i chartrets artikel 20 og 21. Det samme fremhæves i [EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse for 2020-2030](#) i forbindelse med indsatsen for at bekæmpe sigøjnerhad og forskelsbehandling af romaer. Midtvejsrapporten om dens gennemførelse, der blev offentliggjort i 2024, fremhæver overholdelsen af chartret som et horisontalt princip. Se også [EU-strategi for bekæmpelse af antisemitisme og fremme af jødisk liv \(2021 – 2030\)](#).

¹⁰⁸ Europarådets konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet ([EU's tiltrædelse af Istanbulkonventionen](#)). [EUR-Lex](#)). Istanbulkonventionen blev den anden internationale menneskerettighedskonvention, som EU tiltrådte, efter De Forenede Nationers konvention om rettigheder for personer med handicap ([Afgørelse – 2010/48 – DA – EUR-Lex](#)) (UNCPRD).

¹⁰⁹ Navnlig artikel 21 om ikke-forskelsbehandling, artikel 23 om ligestilling mellem kvinder og mænd og artikel 26 om integration af personer med handicap. [Strategien for rettigheder for personer med handicap](#) indeholder tiltag til at gennemføre FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (UNCPRD) i EU i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder for personer med handicap.

¹¹⁰ Anmodning om udtalelse i henhold til artikel 218, stk. 11, i TEUF af 21. november 2025.

¹¹¹ F.eks. Rådets retningslinjer om kontrol af overholdelsen af grundlæggende rettigheder, dok. 5377/15 af 20. januar 2015, eller artikel 40 i Europa-Parlamentets forretningsorden og den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning (EUT L 123 af 12.5.2016, s. 12-15).

I overensstemmelse med strategien for chartret har Kommissionen fortsat sikret, at EU's **interne og eksterne foranstaltninger til fremme og beskyttelse af grundlæggende rettigheder er sammenhængende** og gensidigt forstærkende. I 2020 vedtog den EU's handlingsplan for menneskerettigheder og demokrati for perioden 2020-2024¹¹². Planen er retningsgivende for EU's bilaterale og multilaterale arbejde med menneskerettigheder og er i overensstemmelse med chartret¹¹³.

På multilateralt plan samarbejder EU med FN's Menneskerettighedsråd, FN-Generalforsamlingens Tredje Komité og Generalforsamlingen og støtter mandatet og uafhængigheden for højkommissæren for menneskerettigheder. Siden 2020 har EU gennemført over 60 dialoger og konsultationer om menneskerettigheder med tredjelande¹¹⁴.

I overensstemmelse med sin forpligtelse til at tage **chartret i betragtning ved udarbejdelse og forhandling af handels- og investeringsaftaler** har EU fortsat overvåget tredjelandes overholdelse af internationale standarder for menneskerettigheder¹¹⁵. EU gennemfører sin handelspolitik, herunder kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling i sine handelsaftaler, på grundlag af meddelelsen fra 2022 om "Handelspartnerskabernes styrke: sammen om grøn og retfærdig økonomisk vækst"¹¹⁶ og meddelelsen fra 2022 om "anstændigt arbejde på verdensplan"¹¹⁷. Kommissionen er fortsat med at undersøge klager fra interessenter vedrørende partneres manglende overholdelse af forpligtelser, som parterne i handelsaftaler har påtaget sig¹¹⁸.

Kommissionen støtter fortsat **udvidelseslandene i at tilpasse sig EU's standarder for grundlæggende rettigheder**. Kandidatlandene skal gradvist tilpasse sig chartrets bestemmelser med henblik på at opnå fuld overensstemmelse inden tiltrædelsesdatoen. Kommissionen yder støtte i form af økonomisk og teknisk bistand i denne henseende og overvåger fremskridtene gennem den årlige udvidelsespakke¹¹⁹.

¹¹² EU rapporterer om gennemførelsen af [handlingsplanen](#) i årsberetningerne om menneskerettigheder og demokrati i verden. Se f.eks. [Årsberetning for 2024 om menneskerettigheder og demokrati i verden](#) Den anvender alle de redskaber, den har til rådighed, til at gennemføre planen, herunder EU's retningslinjer for menneskerettigheder, Rådets konklusioner, demarcher, strategisk kommunikation og dialoger om menneskerettigheder.

¹¹³ I 2023 blev det i en midtvejsevaluering konkluderet, at handlingsplanen havde været effektiv til at styre de eksterne indsatser for menneskerettigheder og demokrati. Som følge heraf blev handlingsplanen i 2024 forlænget til december 2027. [EU forlænger sin handlingsplan om menneskerettigheder og demokrati til 2027](#).

¹¹⁴ Kommissionen er blevet støttet af FRA, som har givet eksempler på, hvordan EU beskytter chartret.

¹¹⁵ [Den generelle præferenceordning](#). Arbejdet udføres under den særlige ansporende ordning for bæredygtig udvikling og god regeringsførelse (GSP+) og gennem engagement under "Alt undtagen våben-ordningen". Desuden er respekt for, fremme af og gennemførelse af Den Internationale Arbejdsorganisations principper om grundlæggende rettigheder på arbejdspladsen en del af de forpligtelser, som parterne til handelsaftaler har påtaget sig. Disse vedrører sikring af foreningsfrihed og retten til kollektive forhandlinger, afskaffelse af alle former for tvangs- eller pligtarbejde, afskaffelse af børnearbejde, afskaffelse af forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv samt et sikkert og sundt arbejdsmiljø.

¹¹⁶ [COM/2022/409](#).

¹¹⁷ [COM/2022/66](#).

¹¹⁸ [Fælles kontaktpunkt | Access2Markets](#).

¹¹⁹ Kommissionen forventer, at partnerne i udvidelsesprocessen opretter institutioner og rammer, der svarer til dem, der kræves af medlemsstaterne. Den vurderer situationen og de fremskridt, der er gjort.

Kandidatlande og lande med en associeringsaftale kan anmode om **observatørstatus i FRA** for at hjælpe dem med at tilpasse deres lovgivning og politikker til gældende EU-ret om grundlæggende rettigheder. Albanien, Nordmakedonien og Serbien har i øjeblikket observatørstatus, og yderligere kandidatlande har udtrykt interesse i at opnå dette¹²⁰.

5. Styrkelse af borgernes kendskab til deres rettigheder i henhold til chartret

Den sidste del af strategien for chartret fokuserer på offentlighedens kendskab. **En Eurobarometer-undersøgelse om kendskab til chartret**, gennemført i foråret 2025¹²¹, viser, at 49 % af befolkningen havde hørt om chartret¹²², hvilket udgør et beskedent fremskridt siden 2019. Dog følte kun 12 % af respondenterne sig velinformerede om deres rettigheder i henhold til chartret, hvilket indikerer et yderligere behov for at øge kendskabet. Respondenterne er interesserede i at høre mere om, hvor de skal henvende sig i tilfælde af krænkelse af deres rettigheder (64 %)¹²³, om chartrets indhold (62 %) og om, hvornår det finder anvendelse (62 %)¹²⁴.

En effektiv retsbeskyttelse er afgørende, da den giver enkeltpersoner mulighed for at gøre deres grundlæggende rettigheder gældende. Eurobarometerundersøgelsen fra 2025 viser, at 23 % af borgerne ville klage til politiet, hvis deres rettigheder i henhold til chartret blev krænkede, efterfulgt af 21 %, der ville henvende sig til en EU-institution, og 18 %, der ville henvende sig til en national domstol. Kun 5 % ville kontakte en civilsamfundsorganisation. Disse resultater adskiller sig kun lidt fra undersøgelsen fra 2019.

Allerede i 2010-strategien bemærkede Kommissionen, hvor vanskeligt det var for folk at kende til de relevante retsmidler i tilfælde af overtrædelse af chartret. Kommissionen modtager i gennemsnit 1 500 breve fra borgere om året om krænkelse af grundlæggende rettigheder, som for det meste vedrører situationer, som den ikke har kompetence til, fordi de ikke har nogen forbindelse til EU-retten. Eftersom medlemsstaterne har det primære ansvar for at tilvejebringe retsmidler i individuelle sager, opfordrede Kommissionen dem i strategien for chartret til at udvikle initiativer til at fremme borgernes bevidsthed om deres rettigheder i chartret og om, hvor de skal henvende sig, når deres rettigheder krænkede, navnlig ved at styrke lokale

¹²⁰ Deltagelse som observatør i FRA er f.eks. gavnligt for at forbedre dataindsamling, uddannelse og kapacitetsopbygning.

¹²¹ Særlig Eurobarometerundersøgelse 563: Undersøgelsen er baseret på interviews med 26 319 personer i hele EU.

¹²² Kendskabet til chartret er øget i 24 ud af 27 medlemsstater sammenlignet med 2019-undersøgelsen (særlig Eurobarometerundersøgelse 487b). Malta (+24 procentpoint), Cypern (+17 procentpoint) og Ungarn (+15 procentpoint) oplevede den største stigning i kendskabet. Tallene faldt i Østrig (-4 procentpoint) og Rumænien (-3 procentpoint), mens de forblev uændrede i Grækenland. Dette udgør en stigning på 6 procentpoint i forhold til 2019 og en stigning på 10 procentpoint i forhold til de tidligst tilgængelige data fra 2012.

¹²³ En stigning på 3 procentpoint sammenlignet med undersøgelsen fra 2019.

¹²⁴ En stigning på 1 procentpoint sammenlignet med undersøgelsen fra 2019. Kun 11 % af respondenterne kunne definere, hvornår chartret finder anvendelse, dvs. når EU-institutionerne handler, og når medlemsstaterne gennemfører EU-retten. Dette udgør dog en forbedring sammenlignet med de 7 % i undersøgelsen fra 2019. Særlig Eurobarometerundersøgelse 563, s. 18 og 35, særlig Eurobarometerundersøgelse 487b, s. 15.

repræsentanter. Sådanne initiativer er dog stadig stort set ukendte for offentligheden¹²⁵. Der er således **mulighed for at give borgerne flere oplysninger om, hvordan de kan finde effektive retsmidler**. Kommissionen opfordrer derfor **medlemsstaterne til at samarbejde med uafhængige institutioner for grundlæggende rettigheder og civilsamfundet om at udveksle oplysninger om grundlæggende rettigheder** og de retsmidler, der er til rådighed i tilfælde af krænkelse af de grundlæggende rettigheder på alle niveauer.

I strategien for chartret fremhævede Kommissionen også **de lokale myndigheders afgørende rolle i at øge kendskabet til chartret**. De lokale og regionale myndigheder er godt egnede til at organisere oplysningsinitiativer, herunder informationskampagner, aktiviteter til inddragelse af lokalsamfundet, uddannelse af lokale embedsmænd og oplysende tiltag såsom "charterdage". Selv om dette potentiale i øjeblikket er underudnyttet¹²⁶, er disse bestræbelser fortsat relevante for at bringe chartret tættere på borgerne.

Kommissionen noterede sig også betydningen af at forklare grundlæggende rettigheder for mennesker gennem historier fra det virkelige liv. Fra 2021 til 2022 gennemførte den en oplysningskampagne for at informere folk om deres rettigheder i henhold til chartret¹²⁷. I 2025, for at markere **25-årsdagen for proklamationen af chartret**, gennemfører Kommissionen en kampagne på de sociale medier for at øge bevidstheden om de enkelte artikler i chartret og om, hvad grundlæggende rettigheder betyder for mennesker¹²⁸.

Erasmus+-programmet har også støttet projekter omhandlende grundlæggende rettigheder og **formidling af rettighederne i chartret til unge**¹²⁹. Desuden er grundlæggende værdier og undervisning i menneskerettigheder en central del af den globale dagsorden for programmet for uddannelse i og bevidstgørelse om udviklingsspørgsmål (DEAR)¹³⁰.

I strategien for chartret forpligtede Kommissionen sig også til at **øge børns bevidsthed om deres rettigheder** under EU-strategien for børns rettigheder¹³¹. Strategien, der blev vedtaget i 2021, blev udviklet med og for børn for at bringe EU's politikker og lovgivning tættere på børn¹³². Børn bidrog også til at udarbejde retningslinjer for at gøre dokumenter enklere og mere

¹²⁵ 92 % af de adspurgte kontaktpunkter nævner udveksling af oplysninger og bedste praksis om chartret, men der foreligger ingen oplysninger om at give information til offentligheden. Kun 20 % af de adspurgte civilsamfundsorganisationer oplyser, at de fremmer chartret ved at give oplysninger om tilgængelige retsmidler. Høring af civilsamfundet, spørgsmål 20.

¹²⁶ Høring af lokale og regionale myndigheder, spørgsmål 12 og 13, hvor 4 % af respondenterne rapporterede, at de havde gennemført kommunikationsaktiviteter om grundlæggende rettigheder med deres lokalsamfund, og 6 % med lokale politikere.

¹²⁷ [#RightHereRightNow](#). Kampagnen dækkede fem grundlæggende rettigheder med fokus på målgrupper i aldersgrupperne 15-24 og 25-39 i CY, MT, NL og SE. De personer, der blev eksponeret for kampagnen, var 30 % mere tilbøjelige til at kende til chartret, 14,85 % mere tilbøjelige til at være opmærksomme på EU's rolle i beskyttelsen af grundlæggende rettigheder.

¹²⁸ EU-rettigheder | LinkedIn, [EU – Retlige Anliggender og Forbrugere](#) | Facebook.

¹²⁹ [COM/2024/456 final](#), s. 13.

¹³⁰ [Projekter – EU DEAR-programmet](#).

¹³¹ [EU-strategi om børns rettigheder \(COM/2021/142\)](#).

¹³² Se [Den Europæiske Unions plan for børns rettigheder](#), en letlæselig version af strategien for børn.

tilgængelige¹³³. Siden **EU's platform for børns deltagelse** blev oprettet i 2022¹³⁴, er børn blevet hørt om udvalgte politiske initiativer og involveret i at "oversætte" disse initiativer til børnevenlige formater.

For yderligere at styrke formidlingen af information og bevidstgørelse om chartret vil **Kommissionen fortsat finansiere en sådan indsats på nationalt, lokalt og regionalt plan** gennem programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier (CERV) og dets efterfølger, det foreslåede AgoraEU-programms CERV+-område, når det er vedtaget, samt ved at gennemføre egne oplysnings- og bevidstgørelsesaktiviteter, herunder kommunikationsaktiviteter og en konference til markering af 25-året for chartret.

6. Konklusion

Et kvart århundrede efter, at det blev proklameret, **er chartret en fast rettesnor for EU's politikker og lovgivning samt deres gennemførelse og anvendelse i medlemsstaterne**. Denne midtvejsevaluering viser, at de fleste af de politiske tilsagn i strategien for chartret er blevet opfyldt. Kommissionen har styrket samarbejdet med medlemsstaterne, støttet civilsamfundet og uafhængige organer for grundlæggende rettigheder, fremmet uddannelse af retsvæsenets aktører og styrket anvendelsen af chartret i lovgivningsprocesserne. De høringer, der er gennemført i forbindelse med denne evaluering, bekræfter endvidere, at interessenter i hele EU træffer meningsfulde foranstaltninger i overensstemmelse med strategien.

Samtidig er der fortsat udfordringer med at sikre en effektiv anvendelse af chartret. Bevidstheden om chartret blandt offentlige myndigheder, fagfolk og den brede offentlighed skal forbedres. Vedvarende kapacitetsopbygning, forbedret adgang til information samt overvågning og håndhævelse er fortsat afgørende for at sikre, at chartret gennemføres og anvendes konsekvent på alle niveauer. Indsatsen bør navnlig fokusere på at øge udbuddet af information og uddannelse, således at mange flere embedsmænd, civilsamfundsaktører og retsaktører kan drage fordel af sådanne foranstaltninger og bidrage til at øge den overordnede anvendelse af chartret. Denne midtvejsevaluering indeholder yderligere foranstaltninger på disse områder.

I anden halvdel af gennemførelsen af strategien for chartret vil Kommissionen videreudvikle sine årlige rapporter om chartret og træffe styrkede foranstaltninger til støtte for gennemførelsen og anvendelsen af chartret i medlemsstaterne. Kommissionen vil tilrettelægge arbejdet i kontaktpunkterne for chartret som et netværk under Kommissionen for at støtte dem i at sikre en effektiv koordinering og et effektivt samarbejde om anvendelsen af chartret og iværksætte et program for gensidig læring for at hjælpe nationale interessenter med at udveksle bedste praksis om chartret på alle niveauer. Der er ligeledes behov for en yderligere indsats for at sikre, at civilsamfundet, menneskerettighedsforkæmpere og uafhængige organer for grundlæggende rettigheder fortsat har beføjelse til at støtte anvendelsen af chartret. Kommissionen vil gennemføre foranstaltningerne under EU-strategien for civilsamfundet og undersøge behovet for yderligere vejledning med hensyn til de nationale menneskerettighedsinstitutioners rolle i henhold til EU-retten.

¹³³ [Udarbejdelse af børnevenlige versioner af skriftlige dokumenter – en vejledning](#).

¹³⁴ [EU's platform for børns deltagelse | Den Europæiske Union](#). Platformens websted indeholder oplysninger til børn og om deres rettigheder på en børnecentreret og børnevenlig måde. Platformen fremmer børns ret til at blive hørt og omsætter den til praksis.

Der er behov for målrettet handling for at styrke respekten for og beskyttelsen af rettighederne i chartret på alle EU's politikområder. Medlemsstaterne og andre interessenter opfordres derfor til at distribuere denne rapport på nationalt, regionalt og lokalt plan. Der er behov for fortsat samarbejde mellem EU-institutionerne, medlemsstaterne og andre interessenter for at sikre, at chartret gennemføres og anvendes fra 2026 til 2030 og fremover.